

ΟΝΟΜΑ: _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: _____

Γη και Θάλασσα

Κυριολεξία και μεταφορά

Όταν οι λέξεις μιας πρότασης χρησιμοποιούνται με την πραγματική τους σημασία, τότε έχουμε **κυριολεξία**. Όταν όμως οι λέξεις δε χρησιμοποιούνται με την πραγματική τους σημασία, αλλά αποδίδουν μια ιδιότητα διαφορετική, που δεν υπάρχει στην πραγματικότητα, τότε έχουμε **μεταφορά**.

Παράδειγμα κυριολεξίας:

Μέθυσσε από το πολύ κρασί.

Αγόρασε ένα χρυσό δαχτυλίδι.

Στα παραπάνω παραδείγματα έχουμε κυριολεξία, δηλαδή έχουμε κάτι πραγματικό, γιατί πράγματι μπορεί κάποιος να μεθύσει από κρασί ή να αγοράσει ένα χρυσό δαχτυλίδι.

Παράδειγμα μεταφοράς:

Μέθυσσε από ευτυχία.

Ο Τάκης έχει χρυσή καρδιά.

Στα παραπάνω παραδείγματα έχουμε μεταφορά, διότι η ευτυχία δεν είναι κρασί για να μεθύσει κάποιος ούτε μπορεί κάποιος να έχει χρυσή καρδιά. Απλώς χρησιμοποιούμε τη λέξη αυτή για να δείξουμε τη μεγάλη ευτυχία ή πόσο καλός είναι κάποιος. Με τη μεταφορά μπορούμε να αποδώσουμε πιο έντονα κάποια συναισθήματα κι έτσι να κάνουμε το λόγο μας πιο ζωντανό.

Παραδείγματα κυριολεξίας και μεταφοράς

Κυριολεξία

Ο αετός **πετάει** με τα φτερά του ανοιγμένα και ακίνητα.
Η Ελένη **έριξε** κάτω τα πράγματα που κρατούσε.
Ράβει το **κουμπί** στο παντελόνι της.
Γελάσαμε με το ανέκδοτο που μας είπε ο κύριός μας.

Μεταφορά

Σήμερα η ομάδα **πετάει**.
Ρίξε μια ματιά σε αυτό το βιβλίο.
Βρήκε το **κουμπί** του και τον κάνει ότι θέλει.
Απ' τη χαρά του **γελάνε** και τα μουστάκια του.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να σημειώσεις δίπλα σε κάθε πρόταση **Κ** για κυριολεξία ή **Μ** για μεταφορά.

α. Το άλογο τρέχει.	()	στ. Έφαγα μια τούμπα.	()
β. Έβαλε τα κλάματα.	()	ζ. Βάζω τα ρούχα στην ντουλάπα.	()
γ. Ταξιδεύει με τρένο.	()	η. Έχει σιδερένια θέληση.	()
δ. Ο Νίκος φουσκώνει το
μπαλόνι.	()	θ. Τι κολόνια φορά;	()
ε. Πού ταξιδεύει ο νους σου;	()	ι. Θα έρθεις στην εκδρομή;	()

2. Να γράψεις τις φράσεις στη σωστή στήλη.

(το πουλί πετάει, έχασε το κουράγιο της, τον έστρωσε στη δουλειά, η φαντασία του καλπάζει, έχασε την τσάντα της, τα άλογα καλπάζουν, πετάει η ομάδα, στρώνει το σεντόνι, μασάει τα λόγια του, το μυρό δε μασάει ακόμα)

Κυριολεξία	Μεταφορά

3. Να γράψεις μια μεταφορική φράση για καθεμιά από τις παρακάτω κυριολεξίες.

α. *Τρώει όλο το φαγητό του.*

Τον τρώει η ζήλια.

β. *Η μητέρα έπεσε από το κρεβάτι.*

.....

γ. *Το φως άναψε.*

.....

δ. *Έσπασε δύο ποτήρια.*

.....

ε. *Ο ήλιος λάμπει.*

.....

4. Να γράψεις μια κυριολεξία για καθεμιά από τις παρακάτω μεταφορές.

α. *Μπήκε γρήγορα στο νόημα.*

Ο πατέρας μπήκε στο σπίτι.

β. *Τα τελευταία χρόνια κολυμπάει στο χρήμα.*

.....

γ. *Αντάλλαξαν βαριά λόγια.*

.....

δ. *Σκέφτεται με καθαρό μυαλό.*

.....

ε. *Κάθεται σε αναμμένα κάρβουνα.*

.....